

Ribe Amts Sygeplejeskole 1958-1986

Af Ida Andersen

Ribe Amts Sygeplejeskole (RAS), Haraldsgade 7 A, Esbjerg, blev bygget i perioden 1959-1961. Den officielle indvielse fandt sted 10. oktober 1962.

Skolen, som ved tilbygninger i henholdsvis 1973 og 1980 på det nærmeste fik fordoblet sit areal, eksisterede som sygeplejeskole indtil 1992, da den blev beslægtet til sygehusformål. På dette tidspunkt flyttede sygeplejeskolen ud i Esbjergs periferi til Gjesing Skole, der stod tom, men da havde jeg forlængst forladt den aktive sygepleje.

Udviklingen 1957-61 – kort fortalt

Jeg skal ikke her beskrive sygeplejens historie - den er godt fortalt i andre sammenhænge, men jeg vil blot nævne vor faglige organisation, Dansk Sygeplejeråd (DSR), der blev stiftet i 1899 og som således i år fejrer 100 års jubilæum, og som siden starten har arbejdet på at etablere og forbedre uddannelsen - men der skulle alligevel gå mange år før egentlige realiteter kom på bordet. To store verdenskrige kom imellem - det vil sige vi kommer frem til 1940'erne før der kom rigtig skred i uddannelsesspørgsmålet.

Noget var der dog sket, idet Lov om Statsautorisation blev vedtaget i 1933. Det betød, at der skulle foreligge et bevis for en 3-årig uddannelse - og at staten i princippet overtog ansvaret. Det var på den tid et stort fremskridt, men der var ikke uddannelsesmæssigt faste ram-

mer for, hvad uddannelsen skulle indeholde udover et cirkulære fra Sundhedsstyrelsen fra 1939, som angav et beskedent antal timer i sygdomslære og sygepleje.

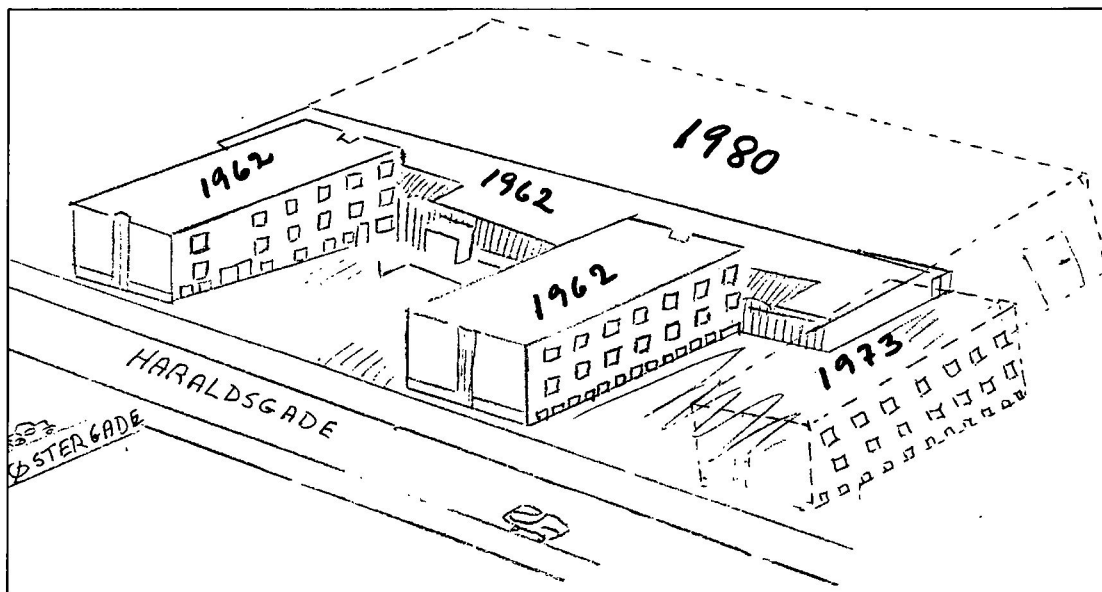
Under og efter 2. Verdenskrig var der stor mangel på sygeplejersker, og den faglige baggrund for de færdige sygeplejersker var særdeles uensartet. Der var på dette tidspunkt ca. 100 sygehuse, der gav en 3-årig uddannelse, samt nogle mindre sygehuse, der blot gav et eller to års uddannelse, der så skulle følges op af en periode på et større sygehus.

Det vil sige, der fandtes ikke egentlige sygeplejeskoler, men sygehusene antog og uddannede elever som en slags bijob. Dog bør det tilføjes, at der også dengang var mange dygtige sygeplejersker, der havde samlet erfaring gennem mangeårigt arbejde, og som forstod at formidle deres viden til datidens elever.

Den teoretiske undervisnings omfang varierede dog fra ca. 700 timer til 24 timer over de tre år på de sygehuse, der gav henholdsvis det højeste og laveste samlede timetal.

Noget måtte der gøres, så i 1946 nedsatte Indenrigsministeriet et udvalg til at afbøde sygeplejerskemanglen og forbedre uddannelsen.

Med udgangspunkt i to betænkninger fra henholdsvis 1949 og 1954 blev der udarbejdet retningslinjer for oprettelse af sygeplejeskoler, og nye regler for uddannelse og autorisation blev nedfældet i Kongelig anordning af 30. januar 1957.

Oversigtskort. Årstallene viser opførelsesår for de enkelte bygninger. (Tegning: Forfatteren)

Ifølge denne anordning blev uddannelsesstederne reduceret til ca. 30 sygeplejeskoler. Der blev givet retningslinjer for timetal, pensum, karakterskala, prøver, eksaminer, omprøver, fravær etc. Afdelingernes normering, skolens personale, skolebygningerne m.m. Der skulle oprettes et skoleråd, som skulle være rådgivende i spørgsmål vedrørende eleverne, f.eks. godkende antagelse og afskedigelse af elever m.m.

Ved uddannelsens afslutning blev der sendt en redegørelse for hver enkelt elevs hele uddannelsesforløb til Sundhedsstyrelsen - og først da blev hun autoriseret.

Denne ændring af sygeplejerskeuddannelsen var en mægtig reform, som i første omgang skræmte mange, men som dog i løbet af nogle år fandt sin plads.

Dog fulgte andre problematikker med, idet eleverne jo hidtil havde været arbejdskraft i fuld udstrækning, da al undervisning var foregået i elevens egen tid. Nu skulle den foregå i arbejdstiden, hvilket medførte en reduktion af elevens løn samt ansættelse af erstatningspersonale.

Ribe Amts Sygeplejeskole

Her i Ribe Amt blev det efter mange forhandlinger vedrørende skolens geografiske placering vedtaget, at den skulle placeres ved det største sygehus - altså i Esbjerg.

Der skulle bygges en skole - allerede tidligt var der kontakt med arkitekten, men alligevel gik byggeriet ikke i gang før 1959.

Skolen skulle samarbejde med samtlige sygehuse i amtet, dvs. foruden Centralsygehuset, sy-

Indgangen til Sygeplejeskolen i Esbjerg. (Foto: Privateje).

gehusene i Varde, Grindsted, Ribe og Brørup. I Esbjerg desuden med Sct. Joseph Hospital og Spangsbjerg Hospital. De to sidstnævnte var ejet af henholdsvis Sct. Joseph Ordenen og Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse.

Da alle elever skulle have uddannelse på det psykiatriske område, fik skolerne senere tildelt uddannelsespladser på statshospitalet via Sundhedsstyrelsen. RAS fik tildelt pladserne på Statshospitalet i Vester Vedsted (nu Hviding) og desuden syv pladser på Statshospitalet i Viborg.

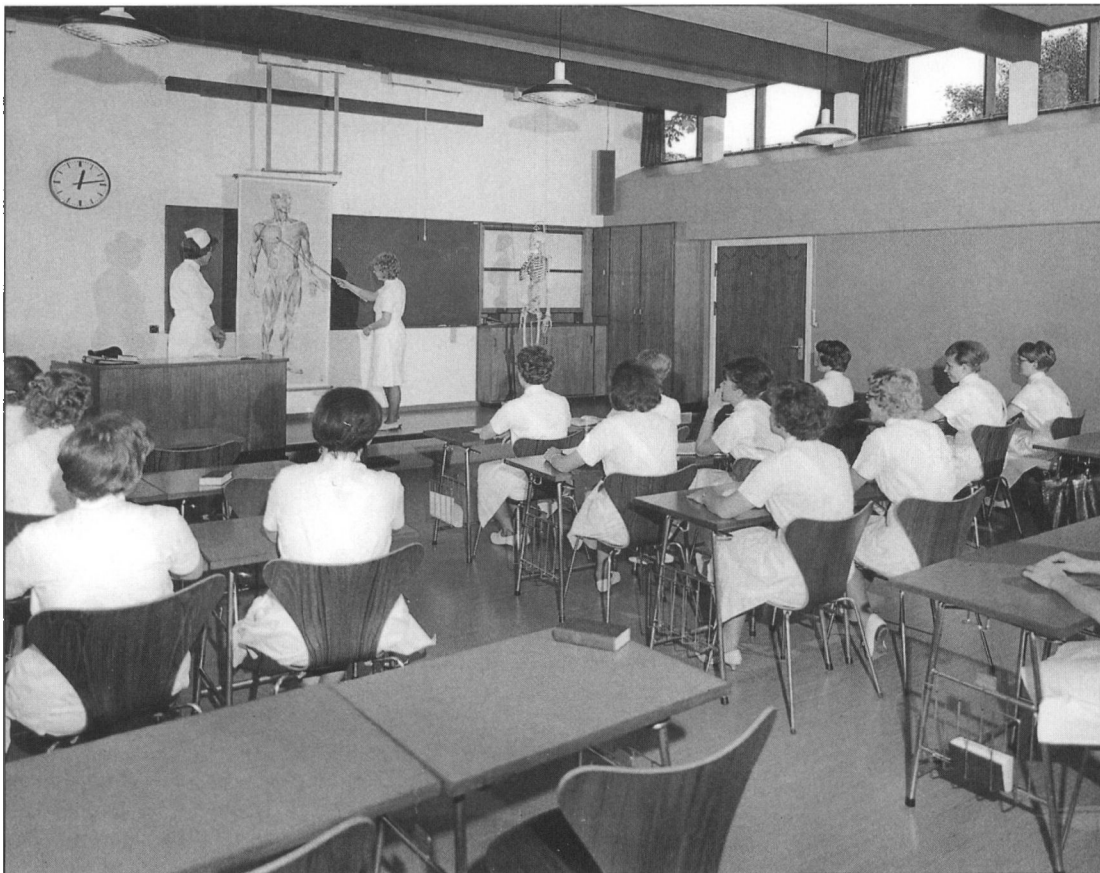
Hvert sygehus havde den gang egen bestyrelse, og RASs bestyrelse blev sammensat af formændene i de lokale bestyrelser samt Centralsygehusets inspektør, der også var RASs administrator på det økonomiske område. Det var mange instanser at samarbejde med. Noget en-

klere blev det, da Centralsygehuset overtog Sct. Joseph Hospital samt Spangsbjerg Hospital - og yderligere lettede det rent administrativt, da alle sygehuse samt skolen ved reformen i 1970 kom under amtets sygehusudvalg.

RAS er dog efter min tid flyttet over i skole- og kulturudvalget i lighed med landets øvrige sygeplejeskoler.

Min egen ansættelse var fra januar 1962 til december 1986. Det vil sige årene fra 1957-61 har jeg ikke personligt kendskab til, men har forsøgt at rekonstruere forløbet ved hjælp af amtsrådsreferater fra årene, RASs arkiv samt ved samtaler med tidligere ansatte. RAS blev etableret som institution med eget budget pr. april 1957 med uddannelsesstart i juli 1958.

Skolens første forstander, Birthe Fog-Petersen, blev ansat i 1958 med tilbagevirkende kraft

Anatomiundervisning på Ribe Amts Sygeplejeskole. (Foto: Privateje).

til april 1957. Birthe Fog-Petersen havde i en år-række været ansat på Centralsygehuset som undervisende sygeplejerske og afløser for sygehusets forstander.

Det fremgår af arkivalierne, at hun har været igangsætter, har etableret samarbejde med diverse sygehuse, har udarbejdet planer for teori og praktik og sendt det til godkendelse i Sundhedsstyrelsen. Skolen blev godkendt til at antage 24 elever to gange årligt.

Birthe Fog-Petersen forlod imidlertid RAS i løbet af 1958.

Af amtsrådsreferat fremgår, at man ikke ønskede at opløse stillingen på dette tidspunkt, men i stedet konstituere Centralsygehusets forstander for en ikke afgrænset periode, så hun sammen med eget job også skulle varetage sygeplejerskolens ledelse.

Den næste skoleforstander blev ansat i oktober 1960 og hed Ellen Ginger-Mortensen. En

højt kvalificeret sygeplejerske med mange års erfaring i undervisning og ledelse. Efter knap et års prøvetid ønskede bestyrelsen at forlænge prøvetiden med endnu et år. Hun rejste omgående – og så var stillingen ledig igen.

Ribe Amts Sygeplejeskole efter 1962

På dette tidspunkt var jeg ansat som sygeplejelærer i Randers Amt (1955-61). Skolen havde fået en rimelig god start, og personligt havde jeg egentlig ikke planer om at flytte. For at gøre en lang historie kort, så blev jeg opfordret fra Danmarks Sygeplejerskehøjskole i Århus til at søge. Jeg gjorde det - og fik stillingen (som eneste ansøger!) med tiltrædelse den 1. januar 1962. Jeg fik orlov fra Randers og drog til Esbjerg, som på det tidspunkt var et absolut ukendt sted for mig på Danmarkskortet - det er det ikke længere!

Sygeplejeskolen var endnu ikke færdig, dog kunne et elevhold og jeg flytte ind i den vestlige boligfløj. Skolelokalerne blev taget i brug i marts - og den sidste fløj var klar i oktober samme år.

De første måneder var skolens kontorer i en gammel karantænebygning, der forlængst er revet ned.

Personalet var to sygeplejelærere og en sekretær. Skolelokaler i de første måneder fandtes rundt omkring på Centralsygehusets område - så det var bare dejligt, da vi i marts flyttede over i Haraldsgade 7 A.

Vi flyttede over gaden, og det at komme i en bygning, der var bygget til formålet lød forjættende. Dog bar den præg af at være bygget uden at fremtidige brugere var taget med på råd - muligvis en medvirkende årsag til de mange skift på posten som leder. Til gengæld var der på dette tidspunkt god vilje til at ændre det mest u hensigtsmæssige inden for det muliges grænser.

Der fulgte jo også små overraskelser med. Der mødte et par husassistenter, men de vidste ellers ikke noget om, hvad de skulle. Så pludselig var jeg også planlægger af rengøringen og madservingen. Eleverne boede på skolen - de første år var der boligpligt - og kosten hørte også til. Ydermere var kost og logi gratis for eleverne de første to måneder af uddannelsen. Skolen var som nævnt godkendt til 24 elever to gange årligt, på daværende tidspunkt var det totale elevtal 70-80 i alt, det burde have været ca. 140.

Uddannelsen

I oktober 1962 stod begge boligfløje færdige, og vi var ved at få skolen i rimelig god gænge. Det lykkedes at få tilstrækkelige ansøgere, så holdene nåede det godkendte antal. Det højeste antal nåede vi sidst i 1970'erne, da havde vi godt 800 ansøgere til ca. 60 uddannelsespladser. Efter aftale med skolerådet havde vi nemlig øget holdstørrelsen for at modvirke eventuel afgang. Altid var der nogen, der tabte lysten, nogle blev gift og flyttede til andre skoler, nogle klarede ikke kravene.

I tilfælde af børnefødsler havde eleverne ret til orlov efter gældende regler, men det betød oftest, at de ikke kunne følge eget hold i den resterende del af uddannelsen. På landsplan var der en afgang på 8 - 10%.

Det oven for nævnte skoleråd var oprettet fra skolens start, ligeledes ifølge Sundhedsstyrelsens cirkulære. Det var ment som hjælp og støtte for skolens ledelse. Ansættelser og afskedigelser blev forelagt skolerådet, ligeledes ændringer i skolens planer, klager og eventuelle andre problemer.

Skolerådets medlemmer var formanden for sygehusudvalget, der ligeledes var formand her, repræsentanter for læger og ledende sygeplejersker fra de samarbejdende sygehuse, em-

Biblioteket på Ribe Amts Sygeplejeskole. (Foto: Privateje).

bedslægen, amtssundhedsplejersken, skoledirektøren, direktør og forstander for Centralsygehuset, en overlæge fra Centralsygehuset, en repræsentant for lærerne samt skolens leder. Senere kom der også en elevrepræsentant med. Det var en ganske stor forsamling, der afholdt møder ca. fire gange årligt.

RAS havde planer om egen forskole, da jeg kom, men det varede trods alt 11 år, inden den blev en realitet. Med forskolen inkluderet i selve uddannelsen havde man eleverne fra starten og dermed god mulighed for at vejlede dem helt fra begyndelsen, stimulere dem om nødvendigt eller i andre situationer spore dem ind på anden uddannelse.

De første mange år fik vi ansøgere fra fem til otte forskellige sygeplejehøjskoler, og selv om højskolerne havde et tildelt pensum (fra Sundhedsstyrelsen) kunne der være visse divergenser. men det værste var, at der skulle holdes en optagelsesprøve inden starten på sygeplejeskolen. Prøven var i dansk, regning og fysik/kemi. De to første fag foregik skriftligt, fysik/kemi var mundtligt. Prøverne blev forestået af faglærere

fra skolevæsenet, der ligeledes vurderede resultaterne og forelagde disse for skolerådet.

Begrundelsen for prøvens afholdelse må nok søges i adgangsbetingelserne, der i den kongelige anordning var ret løst formuleret, idet der blot fordredes gode skolekundskaber i de fire nævnte discipliner.

Selvfølgelig hændte det, at en elev ikke bestod, og ofte medførte det gråd og tænders gnidning, for dermed brast hendes håb om at begynde på en uddannelse, som hun dog faktisk havde brugt fem måneder på og glædet sig til.

Alle var vi derfor glade, da vi i 1973 startede det første forskolehold, efter der var bygget en tredje værelsesfløj til skolen.

Rent driftsøkonomisk betød det ikke noget, idet eleverne nu modtog fri kost og logi de første seks måneder, mens RAS tidligere i lighed med andre skoler skulle refundere eleverne udgifterne fra højskolen.

Sundhedsvæsenet var i stadig udvikling og det betød også ændringer i planerne - og alt skulle godkendes i Sundhedsstyrelsen. Blandt andet skulle eleverne lære diætmadlavning. Lokaler til dette fag måtte vi låne på Boldesager Skole - en oplevelse der var til ringe gensidig glæde - og heldigvis blev dette strøget efter ret kort tid for samtlige sygeplejeskolars vedkommende.

Eleverne skulle også tre-fire dage på børneinstitutioner for raske børn. Den gang var der ikke ret mange institutioner, og aldeles ikke mange uden for Esbjerg. I den tid, det stod på, mødte vi stor velvilje fra institutionerne, men dette led udgik også efterhånden. Den primære sundheds-sygepleje blev derimod udviklet i tidens løb, og det var et område eleverne oftest imødeså med stor forventning.

Den store spredning af elevflokkene i praktiktiden gjorde, at mange af dem kun mødtes, når de med ca. et års mellemrum kom ind på sko-

len til læsekurserne - så blev der glæde og jubel. Men også disse kurser lagde beslag på elevernes tid - skoleugerne var på ca. 30 timer - og det varede ganske længe inden vi kunne holde lørdagen fri for undervisning. Foruden de ansatte sygeplejelærere på skolen havde vi en meget stor flok timelærere, der gav undervisning på specialområder: Læger, præster, psykologer, ergoterapeut, fysioterapeut, farmakologer, sygeplejersker fra specialområder m.fl.

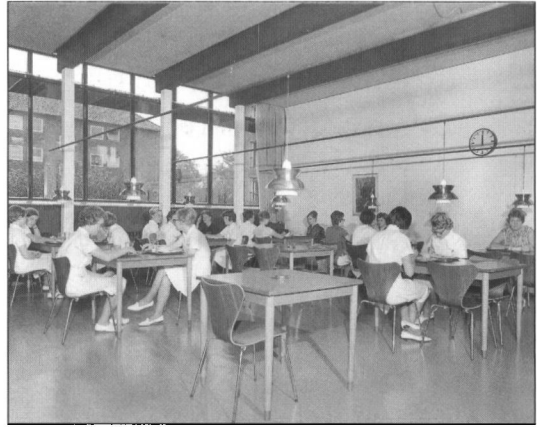
Standpunktsprøver i såvel teori som praktik var der hele vejen gennem uddannelsen - samt en del obligatoriske prøver.

Efter de otte uger på skolen gik turen atter ud i praktik, og eleverne var igen spredt. I de første mange år havde eleverne som nævnt boligligt, og de flyttede rigtig mange gange med alt deres gods. RAS betalte flyttegodtgørelse til samtlige elever, men det var dog ikke de store summer eleverne fik i godtgørelse. Jeg mindes en elev, der fortalte, at hun havde boet 12 forskellige steder i løbet af elevtiden. Men jeg må sige, de tog det med godt humør. Senere blev boligpligten ophævet, mange flyttede ud i værelser og lejligheder - og fik bil!

I 1979 udsendte Sundhedsstyrelsen en ny og noget ændret Anordning nr. 31 af 29. januar, som fremover blev kaldt den justerede uddannelse, idet den var en ret gennemgribende ændring og modernisering af den tidligere fra 1957. Forholdet mellem teori og praktik blev ændret så der nu var 89 ugers praktikuddannelse og 72 ugers teori.

Karakterskalaen blev ændret til 13-skalaen, for både teori og praktik.

Ved de obligatoriske prøver var 6 nu mindstekarakter for at kunne fortsætte et normalt forløb. Foruden de teoretiske prøver var der tre obligatoriske prøver i praktikområdet. Den første fandt sted efter seks måneders praktik - det grundlæggende afsnit. Eleven fik her en

Kantinen på Ribe Amts Sygeplejeskole. (Foto: Privateje).

meget afgrænset opgave, hvor hun skulle tilrettelægge og udføre en enkelt funktion i forbindelse med patientpleje. De to sidste prøver var ved afslutning af henholdsvis medicinsk- og kirurgisk sundheds-/sygepleje. Her skulle eleven tilrettelægge arbejdsgangen på f.eks. en mindre stue, udføre behandlinger og motivere disse. Prøven begyndte kl. 07.00 morgen og sluttede ved middagstid. En sygeplejelærer deltog sammen med afdelingspersonale i evalueringen og vurderingen. Der var tidlig afgang fra Esbjerg, når vi skulle ud til de mere perifere sygehuse - og det var både sommer og vinter.

En væsentlig ændring var også uddannelsen i forbindelse med den primære sundheds-/sygepleje. Dette afsnit var nu på otte uger, og vi måtte derfor i gang med at drøfte spørgsmålet med primærkommunerne, som efterhånden havde udbygget godt på dette område, og vi fik etableret et udmærket samarbejde med alle 14 kommuner og de ansatte sundhedsplejersker og sygeplejersker, for det var trods alt en belastning at have en elev med. Dette er nok i store træk, som uddannelsen artede sig frem til 1990.

Efter endt uddannelse blev der, som tidligere nævnt, sendt et kardexkort over hver eneste elevs data: Turnus, ferie, sygedage, opnåede resultater på samtlige områder m.m. til Sundhedsstyrelsen samt en indstilling til autorisation fra sygeplejeskolen - og så var hun sygeplejerske.

Jeg har hidtil konsekvent brugt »hun« om eleven. Siden 1951 har mænd haft ligestilling med kvinder på sygeplejeområdet. Vi havde en til to mænd på en del af holdene - på landsplan regner man med fem, 7% mandlige sygeplejersker. Ved ændringen i 1979 fik vi monopol på titlen »sygeplejerske« - måske til lidt irritation for de mandlige, der også autoriseres som sygeplejerske.

I forbindelse med den ret store reform af uddannelsen i 1958 opstod der et arbejdskraftproblem. Hidtil havde sygehusene taget - ofte rigeligt - antal elever til uddannelse. Det var samtidig god og billig arbejdskraft, og der gik ikke særlig megen tid fra til undervisning, idet denne foregik i elevens fritid, men her kommer så sygehjælperen ind i billedet.

Sygehjælperuddannelsen

Med den igangværende uddannelse forsvandt eleven af og til, når læsekurserne på skolen skulle passes ind, og ligeledes var der pålagt systematisk afdelingsundervisning. Sygeplejen var stadig en slags mesterlære, men der var også lagt loft over elevens tjeneste i nattevagt - alt dette mindskede arbejdskraften. Fra begyndelsen havde man reduceret elevlønnen, da man regnede med at indsatsen blev mindsket, men der manglede stadig erstatningspersonale.

Siden den store mangel på personale blev et faktum i 1940'erne fandtes der et beskedent antal sygehjælpere i en del afdelinger. Fra 1960 uddannede de fleste sygehuse sygehjælperer til eget behov. I 1960 blev uddannelsen fastlagt til

otte måneders praktik og ca. 90 teoritimer. Sådan foregik det frem til 1973, da der kom et cirkulære om denne uddannelse, og resultatet var, at også denne uddannelse blev centraliseret til 24 sygeplejeskoler. Sygehjælperuddannelsens længde blev et år, med 12 ugers teori og 40 ugers praktik.

I Ribe Amt blev det vedtaget at placere også denne uddannelse på RAS. Da uddannelsen skulle begynde i 1975 var der absolut ingen disponible lokaler på sygeplejeskolen. Resultatet blev, at amtet lejede den gamle tekniske skole i Torvegade, som stod ledig (nu Byhistorisk Arkiv). Den blev gjort nødtørftigt i stand, for senere skulle vi flytte tilbage til Haraldsgade i en stor flot tilbygning, der var planlagt.

Det varede fem år, og selv om forholdene undervisningsmæssigt var ret ringe ligesom toiletforholdene etc. så tog alle det med godt humør, og trods alt var der atmosfære og hygge over et gammelt hus.

I 1980 stod den meget store tilbygning langs hele sygeplejeskolens nordside klar til at vi kunne flytte ind i dejlige nye lokaler - og det var en stor lettelse for os alle på uendelig mange måder. Vi antog fire hold sygehjælperelever om året med 30 elever på hvert hold. Tilsyneladende var det en meget populær uddannelse - ansøgstallet var enormt - et år fik vi godt 1.700 ansøgninger - hvilket arbejde at gå bunken igennem og sortere! Selv om der blev færre med årene, oplevede jeg ikke, at vi havde under 1.000 ansøgere til de 120 pladser. Behovet for sygehjælperer var stort, ikke mindst på de mange plejehjem, der efterhånden blev oprettet. Afgangen på denne uddannelse var beskedent, og der var mange velmotiverede elever.

Også sygehjælperne skulle have en væsentlig del af deres praktiske uddannelse på de medicinske og kirurgiske afdelinger, så der blev trængsel, da der i forvejen var mange sygepleje-

Solgården. Der undervises udendørs. (Foto: Privateje).

elever. Afdelingerne sled i det og bør roses for deres indsats i uddannelsen af de mange elever af forskellig art og på forskellige uddannelsesstrin - for først og fremmest havde de dog patienterne at tænke på. Men de var dygtige til at få det til at glide.

Fra bestyrelsen og skoleråd blev der bestandigt presset på for at uddanne flere. Et år lykkedes det at klemme et ekstra hold sygehjælpere igennem - men også sygeplejerskeuddannelsen skulle helst øges. Den bedste mulighed på dette tidspunkt var at tage 20 elever ind fire gange årligt. Dette begyndte vi med i 1983, og da jeg forlod skuepladsen i 1986 var omlægningen slut - men det var ikke aktuelt i lang tid,

idet hele sygeplejerskeuddannelsen blev ændret i 1990 - hvor den kom til at høre under de korte, videregående uddannelser. Den blev et studium, og eleverne blev studerende. Denne ændring må andre udtale sig om.

Plejeruddannelsen

Der hører dog mere til RAS i min tid. I 1980 fik vi også overdraget plejeruddannelsen. Plejerne havde en ret kort uddannelse, som udelukkende kvalificerede dem til at arbejde på psykiatriske afdelinger - hvor også uddannelsen hidtil havde fundet sted.

Men de psykiatriske hospitaler ændrede også karakter - i høj grad endda - i løbet af årene.

Færdiguddannede sygeplejersker fotograferet ved dimissionen fra Ribe Amts Sygeplejeskole d. 28. februar 1967. Bemærk knaphulsblomsterne, kapperne, skoene og den mannequinlignende siddestilling. Foto: Tonny Sørensen. (Esbjerg Byhistoriske Arkiv. B 8.428)

I de følgende tre år uddannede vi bare et hold årligt, og det dækkede behovet.

En ny og ændret uddannelse var nemlig på vej, og det betød, at plejerne skulle fremover have en sygehjælperuddannelse og derefter et halvt års uddannelse på psykiatrisk hospital med såvel teori som praktik. På dette område arbejdede vi sammen med psykiatrisk hospital i Hviding (tidligere Vester Vedsted). Med denne ændring fik plejerne bedre muligheder for at observere patienterne som helhed - det vil sige både psykisk og somatisk.

Personalet

Som årene gik fik vi heldigvis mere personale - og velkvalificerede og dygtige medarbejdere. Efterhånden som skolens funktioner øgedes, skete det tilsvarende med personalenormeringen af sygeplejelærere og sekretærer.

For at blive sygeplejelærer kræves der et års videreuddannelse ved Danmarks Sygeplejerskehøjskole i Århus.

Generelt var der uddannet alt for få, da reformen gennemførtes i 1958 - og Esbjergs placering i udkanten af Danmark gjorde sig også

gældende dengang. Mange stillinger blev derfor besat med undervisningsinteresserede sygeplejersker, som sled bravt i det - mange tog så senere videreuddannelsen for at kvalificere sig fuldt ud. Mens vi i utrolig mange år altid kørte med personalemæssigt underskud, så var det egentlig en fornøjelse at konstatere, at netop da jeg slap tømme, havde vi for første gang samtlige stillinger besat. Der var meget at holde styr på, og uden dygtige sekretærer havde det næppe været muligt at klare de store udvidelser, men gennem alle årene må jeg være glad for, at såvel lærere som sekretærer havde interesse i deres arbejde og fik det efterhånden store skolevæsen med de mange samarbejdspartnere over hele amtet til at glide.

Cirkulærelagte efteruddannelser

Et kapitel for sig er det ganske store antal obligatoriske efteruddannelser, som vi måtte klemme ind, når der kapacitetsmæssigt var mulighed.

For tidligere uddannede sygehjælpere og plejere var det cirkulærelagt med hensyn til varighed og timetal. På mange måder var det en helt anden form for uddannelse, for det var elever med indtil mange års erfaring fra praksis, som havde behov for at få en hel del sat på plads - og også var ivrige efter at lære.

Fra 1975 og frem til begyndelsen af 1980'erne blev der efteruddannet 32 hold sygehjælpere á 24 elever i fire uger, ni hold plejere á 20 elever i fire uger.

Efteruddannelse for sygeplejersker

Efteruddannelse for sygeplejersker var ikke obligatorisk, men et tilbud til amtets sygeplejersker - og denne uddannelse hørte ikke hjemme i skolens budget, men afholdtes på skolen, som også stillede en kursusleder til rådighed i 2 x 6 uger årligt.

I 1985 var der i alt afholdt 21 kurser på dette område.

Endelig bør også nævnes, at der skulle afsættes tid til kurser og efteruddannelse af skolens personale. På landsplan var der årligt flere kortere møder/kurser, hvor man kunne slappe af og drøfte problemer, få inspiration ved at træffe kolleger fra andre skoler.

Selv havde jeg blandt andet den oplevelse at sidde, som sygeplejerskolernes repræsentant, i et rådgivende udvalg i Bruxelles fra 1979-89 i forbindelse med fastlæggelsen af kriterier for EF-sygeplejersken. Foruden skolerne var Sundhedsstyrelsen og Dansk Sygeplejeråd også repræsenteret.

Slutning

Når jeg nu mange år senere ser tilbage, er der nok meget, der kunne være gjort anderledes og bedre, men mange gode minder er knyttet til tiden og de friskes stadig op, når jeg træffer tidligere medarbejdere og elever i området, eller når jeg eventuelt inviteres til et 25-års jubilæum.

Da mindes vi, når sygehusforstanderen og jeg var på besøg på Sct. Josephs Hospital i et eller andet ærinde og fik serveret kaffe.

Det foregik på den måde, at søstre stod i deres pæne, hvide forklæder og så på. En ordenssøster drak ikke kaffe i utide eller sammen med andre.

Vi mindes også, da vi i slutningen af 1960'erne havde jævnlige besøg af en mand i Adamskostume, der frejdigt gik rundt, tog sig et bad og åbnede dørene til de sygeplejersker, der ikke havde låst. Han styrtede derefter af sted.

Det var arbejdsomme og travle år, med mange lange dage, men takket være dygtige og interesserede medarbejdere fik vi det til at gå rundt. Fra 1990 er alt, der er beskrevet her, gået over i historien.

Piet Hein har et lille vers, som jeg ofte har haft i tankerne, når arbejdet begyndte at hobe sig op:

**Overkomsomhed
(psykologisk iagttagelse)**

*Det nyttigste talent jeg ved,
er faktisk overkomsomhed:
det greb som gør, at ting bliver gjort,
før bøvet med dem gror sig stort.*

Kilder

Ribe Amts Sygeplejerskoles arkiv.
Indenrigsministeriets betænkning om sygeplejerskemangelen 1949.
Indenrigsministeriets betænkning nr. 100 om uddannelse af sygeplejersker m.m. 1954.
Kongelig anordning af 30. januar 1957.
Kongelig anordning af 29. januar 1979.
»Sygeplejens udvikling og kulturhistoriske baggrund« v/ Inger Gøtzsche og Karen Nygaard.
Amtsrådsprotokol fra Ribe Amt - 1958 - 1959 - 1960 - 1962 - 1963.
Samtaler med tidligere medarbejdere.
Ida Marie Andersen. Gl. Vardevej 90, 6700 Esbjerg, født 1924. Uddannet sygeplejerske og sygeplejelærer. Leder af Ribe Amts Sygeplejerskole i Esbjerg 1962 - 1986.